

Sesida dals

14 d'october 2025

Communitgà ils

15 d'october 2025

Protocol nr.

710/2025

Dumonda Gartmann-Albin

concernent la creaziun d'in post spezialisà per disturbis dal spectrum autistic (DSA)

Resposta da la Regenza

Tar la dumonda 1: La diagnosa da disturbis dal spectrum autistic (DSA) na sto betg vegnir annunziada ad in post central. Perquai n'èsi betg enconuschent, quantas persunas cun DSA che vivan en il chantun. Ils disturbis dal spectrum autistic sa mussan cun fitg differents grads d'expressiun, davent da miaivel fin fitg ferm. Per intginas persunas cun in DSA na dovri nagina furma da la scolaziun speziala ed er – sco persuna creschida – nagina purschida per persunas cun impediments. Perquai na cumparan ellas er betg en ina statistica. Il dumber da diagnosas na fiss perquai betg ina valur utila per stgaffir purschidas. Tant en il sector da las mesiras pretensiusas da la pedagogia speziala sco er per il sector da las persunas creschidas elavuran ils uffizis cumpetents, l'Uffizi per la scola populara ed il sport (USS) e l'Uffizi dal servetsch social (USo), periodicamain ina planisaziun da las purschidas. En quella vegn erui il basegn da purschidas. Questa planisaziun cumpiglia er purschidas per persunas cun DSA.

Tar la dumonda 2: En il chantun Grischun han ins constatà durant l'ultim decenni in augment cuntinuant dal dumber da scholaras e scholars (SeS) cun la diagnosa principala DSA en la scolaziun speziala. Particularmain durant ils ultims 5 onns è quest dumber s'augmentà nunspetgadamain ferm. Tenor il rapport dal Cussegl federal da l'onn 2018 davart DSA vegn constatà in augment en Svizra. I vegn partì dal fatg, che la Svizra s'avischia plaunsieu a las prevalenzas da 0,8 resp. 1 pertschient da l'entira populaziun. Quai è las valurs che la scienza numna ozendi il pli savens. Tenor il rapport menziunà resulta l'augment, almain per part, dals instruments da diagnosa pli precis.

Tar la dumonda 3: Il USS ha contactà las quatter instituziuns che instrueschan e che tgiran SeS cun fermes DSA ed incumbensà ellas d'examinar adattaziuns concepziunalas u da las localitads, quai cun il suandant resultat: L'instituziun Giuvaulta ha inoltrà l'onn 2024 in concept per ir enturn cun DSA en la scola speziala e maina dapi l'onn da scola 2024/25 ina purschida speziala per SeS ch'èn pertutgads fermamain

da DSA. La Scola-dimora Cuira prevesa per incumbensa dal departament d'augmentar il dumber da plazs da scolaziun speziala e resguarda en quest connex adattaziuns concepziunalas u da localitads a favur da SeS cun DSA. En la Casa Depuoz vegn actualmain elavurà in concept per adattar las localitads e per realisar adattaziuns concepziunalas. L'analisa da la fundaziun Scalottas ha mussà, ch'i na dovra naginas adattaziuns per il mument. Plinavant han ins examinà la pussaivladad da stgaffir en il Scalottas novs plazs supplementars per SeS d'autras instituziuns. En las ulteriuras instituziuns stessan uschia a disposiziun tranter auter dapli plazs per promover SeS cun DSA. In giudicament definitiv vegn fatg en il decurs da l'onn 2026, quai en il rom da l'analisa dal basegn e da la planisaziun da purschidas da las mesiras pretendidas da la pedagogia speziala. Er il USo persequitescha a maun d'in monitoring il svilup en il sector da la scolaziun speziala. Uschia èsi pussaivel da reagir a temp, sch'il basegn da plazs d'abitar e da structuradas dal di en il sector da las personas creschidas s'augmenta. Il USo tgira in barat regular cun ils furniturs da prestaziuns, quai per eruir la dumonda da plazs d'abitar e da structuradas dal di en il sector da las personas creschidas entaifer il chantun. Sin fundament dal basegn actual en il sector da las personas creschidas n'èsi betg inditgà a curta vista d'augmentar la purschida staziunara per personas cun DSA.

Tar la dumonda 4: En il rom da l'eruida dal basegn, ch'è vegnida fatga la stad 2025, han ins contactà tut las direcziuns da scola dals purtaders da scola da la scola regulara e las instituziuns da la scolaziun speziala sco er il Servetsch ortopedagogic (SOP), il Servetsch psicologic da scola, l'Inspecturat da scola e tut las personas responsablas per l'educaziun d'uffants che vegnan promovids en l'educaziun ortopedagogica prescolara dal SOP u ch'èn registrads en la scolaziun speziala cun la diagnosa principala DSA. Er è vegnida fatga ina intervista structurada cun la presidenta da la fundaziun Autissem dal Grischun. L'analisa dal basegn vegn fatga ils proxims mais. La decisiun davart la realisaziun d'in post spezialisà e la definiziun da las incumbensas che vegnan pretendidas da las differentas parts involvidas, dependa dals resultats da questa analisa. Per eventualmain realisar il post spezialisà sco er per surpigliar las lavurs respectivas resultassan custs supplementars sco er in basegn supplementar da personal.

En num da la Regenza

Il president:

Marcus Caduff

Il chancelier:

Daniel Spadin